

0. Leren onthouden of leren vergeten?

Deze week had ik vakantie, en ja, dan kijk je weleens overdag naar de tv. Zo zag ik ook het programma MAX Geheugentrainer. Toen dacht ik aan deze dienst. We doen met z'n allen ons best om ons geheugen te trainen, en deze dienst gaat juist

over de kunst van het vergeten!

Sommige dingen vergeet je te snel. En andere dingen vergeet je juist nooit. Wat vergeet je te snel? Bijvoorbeeld waar je iets hebt opgeborgen. Je kunt soms eindeloos zoeken naar je sleutels, of naar je portemonnee. Maar je kunt soms ook te snel vergeten wat je zelf hebt fout gedaan. Ik las een uitspraak van Godfried Bomans. Weet u wat hij zei? 'Veel mensen danken hun goede geweten aan hun slechte geheugen.' Juist omdat we zo gemakkelijk vergeten, slapen we rustig.

Andere dingen vergeten we juist heel moeilijk. Bijvoorbeeld de dingen die ons worden aangedaan. Onrecht waaronder we te lijden hebben. Beledigingen. Dingen die ons hebben gekwetst.

Er zijn gebeurtenissen die ons zó diep geraakt hebben, dat we ze nooit zullen vergeten, of we nu willen of niet. Dat is de diepste laag. Maar er zijn ook dingen, die we soms ook zelf bewust vasthouden. Kunnen we leren om die te vergeten?

We hebben gelezen wat Paulus schrijft in Filippenzen 3: 14: 'Eén ding is zeker: ik *vergeet* wat achter mij ligt en richt mij op wat voor mij ligt. Ik ga recht op mijn doel af: de hemelse prijs waartoe God mij door Christus Jezus roept.'

Om deze overdenking wat beter te kunnen onthouden (en niet te snel te vergeten) heb ik als kapstok drie vragen. (1) Waarom vergeten? (2) Wat vergeten? (3) Hoe vergeten? Waarom, wat en hoe?

1. Waarom vergeten?

Waarom vergeten? Dat is de eerste vraag. In de Bijbel gaat het veel vaker over *niet* vergeten dan over *wél* vergeten. Steeds is het thema, dat God mensen niet vergeet en dat mensen God niet mogen vergeten. Ook de geschiedenis mag niet worden vergeten, anders zou je steeds weer dezelfde fouten maken. De feesten zijn in Israël bedoeld om steeds weer die herinnering op te roepen aan wat er is gebeurd in het verleden.

'Niet vergeten', dat is dus veel vaker een thema in de Bijbel dan 'wel vergeten'. En geldt dat ook niet in ons dagelijks leven? We hebben het weleens over het 'vergeetboek', iets is 'in het vergeetboek geraakt', maar wat we op zak hebben, dat is het 'niet-vergeetboek', onze agenda, digitaal of gewoon van papier.

Waarom is het goed om bepaalde dingen te vergeten? In dit gedeelte, Filippenzen 3, schrijft Paulus over zijn verleden. Hij was eerst een vurig Farizeeër, wij zouden hem nu een fundamentalist noemen. Hij was zo fanatiek, dat hij een campagne begon tegen de eerste christenen, en ze in de gevangenis liet gooien, liet martelen en ter dood brengen. Maar toen kwam de omslag. Jezus Zelf greep in, en vertoonde Zich in een visioen aan Paulus. Paulus kwam

tot geloof in Hem, de Messias. Daarna keek hij heel anders aan tegen zijn verleden. Waar hij eerst zo trots op was, zijn voorname afkomst, zijn hoge opleiding, zijn wetsgetrouwheid, dat deed er opeens niet meer toe. Paulus ging inzien: je kunt je leven lang zwoegen en je in het zweet werken voor God, maar als je denkt dat je je dan toch wel hebt opgewerkt voor God, dan heb je het bij het verkeerde eind. Want er is nog altijd zóveel mis in je leven. Het volmaakte, dat bereik je nooit. Bovendien word je er doodmoe van, van dat voortdurend op je tenen lopen om het maar goed te doen. 'Nee', zegt Paulus, 'ik heb ontdekt wat echte vrede geeft en echte rust, ik heb begrepen wat echt een vaste basis is voor mijn leven. Dat is niet mijn lange lijst van prestaties, maar dat is het feit dat Jezus voor mij is gestorven, voor mijn zonden de straf heeft gedragen, en dat ik daarom vergeving ontvang. Complete vergeving, een nieuw begin. Het werk van Jezus Christus, dat is de enige garantie dat je steeds weer opnieuw met God mag leven, steeds weer een nieuw begin mag maken en dat Hij je ook eeuwig leven schenkt.'

En dan gaat Paulus nog een stapje verder. Hij zegt dan: 'Alles wat ik eerst zo belangrijk vond, mijn afkomst en mijn prestaties, dat staat nu tussen God en mij in. Ik zou me toch al te gemakkelijk gaan beroemen op mijn eigen successen, ik loop het risico dat ik daarop ga vertrouwen in plaats van op Jezus. En daarom moet dat allemaal weg, net als vuilnis.' Daar ligt meteen het antwoord op de eerste vraag: waarom vergeten? Omdat er dingen zijn die relaties blokkeren. De relatie tot God, of de relatie tot een ander. Het grote gebod dat Jezus ons heeft geleerd gaat precies over die relaties: 'Heb God lief boven alles en uw naaste als uzelf'. Relaties mogen niet verstopt raken door dingen uit het verleden, de relatie gaat vóór andere dingen. Daarom komt het bij bepaalde dingen aan op het vergeten, op de kunst van het vergeten. 'Ik vergeet wat achter mij ligt en strek me uit naar wat voor mij ligt', dat is het kenmerk van een christelijke levensstijl.

2. Wat vergeten?

Daarmee zijn we bij de tweede vraag beland. Wat moet er dan vergeten worden? Alles dus wat relaties in de weg staat, wat de liefde blokkeert.

Toch komen er dan heel veel vragen boven. Vergeten wat achter je ligt, is dat niet hetzelfde als dingen verdringen? Komt dat niet neer op het dichtsmen van rotte plekken? Is dat niet veel te oppervlakkig gezegd: 'Vergeten wat achter ons ligt en ons uitstrekken naar wat voor ons ligt'?

Voor een aantal dingen geldt inderdaad, dat het goedkoop is om het te vergeten. Om maar weer even terug te komen op Godfried Bomans: we vergeten maar al te snel wat we een ander hebben aangedaan, om zelf rustig te kunnen slapen. Dat is de doofpot, en de doofpot is de dood in de pot. Wat je een ander aandeed, dat moest eerst worden rechtgezet voordat je het mag vergeten.

Omgekeerd: hoe kun je zomaar vergeten wat een ander jou aandeed? Het onrecht dat schreeuwt om recht? Als de ander vrolijk voortleeft en het niet in zijn hoofd haalt om ooit te vragen om vergeving? Hoe kun je dat vergeten? Vergeten gaat niet zómaar. Als er dingen spelen in ons verleden, die rechtgezet moeten worden, moet dat eerst gebeuren. En nu is het vreemde, het paradoxale: dat rechtzetten van het verleden, dat kan alleen door te kijken naar de toekomst. Zo beschrijft Paulus dat. 'Ik snel op mijn doel af,' schrijft hij, 'en dat doel is de prijs die voor mij

klaarligt in de hemel.' Juist omdat we toelevan naar de ontmoeting met God, kunnen we ook ons verleden anders gaan bekijken. Als we nu toelevan naar de ontmoeting met Jezus, die Zijn leven gaf voor ons, zouden we dan ook niet ons verleden in een ander licht gaan zien? Wat zal Hij ons vragen als we Hem ontmoeten in de hemel? Hoe zal Hij reageren op al die blokkades in onze verhoudingen onderling? Elke dag is een dag dichterbij de ontmoeting met Jezus, en een dag verder van die ellende van vroeger. Wat weerhoudt ons dan om te proberen, voorzover dat in ons vermogen ligt, om puin te ruimen?

In een relatie zijn altijd twee partijen, en wij kunnen van onze kant geen verzoening forceren als de ander daartoe niet bereid is. Maar we kunnen wel verzoening aanbieden. Als we dat doen, dan gaan we in het spoor van onze hemelse Vader. Hij biedt vergeving aan, ook aan mensen die Hem de rug toe hebben gekeerd. Hij wil kapotte relaties met mensen herstellen. Hij heeft daarvoor Zijn enige Zoon gegeven, Jezus Christus, en Jezus heeft vergeving aangeboden door voor ons het kruis te dragen.

Als u slachtoffer bent van onrecht dat u is aangedaan, weet dan dat God uw tranen kent, en dat Hij niet zómaar over allerlei misdaden heenstapt. In het kruis laat God u zien hoe hoog Hij het kwaad opneemt, dat u werd aangedaan. Maar juist dat kruis kan u daarom misschien ook helpen om te vergeven. Er is een straf voltrokken, er heeft zelfs bloed gevloeid. Jezus Zelf nam de straf op Zich, ook voor dit onrecht.

Als u degene bent die een ander kwaad heeft aangedaan, en u voelt uw geweten knagen, weet dan één ding: God vergeeft u niet zomaar. Maar Hij vergeeft wel, als u daarom bidt. Niet omdat Hij het wel gedooft of door de vingers ziet, maar omdat Zijn Zoon aan het kruis hing. En als u de andere partij nog nooit om vergeving hebt gevraagd, doe het dan vandaag nog. U hebt geen tijd te verliezen. Ik kwam een uitspraak tegen van een filosoof, Cyril Lansink: 'Juist omdat we niet kunnen vergeten, moeten we leren vergeven.' Dat is wel mooi gezegd, vond ik. 'Juist omdat we niet kunnen vergeten, moeten we leren vergeven.' En toch... misschien geldt dat voor ons als mensen, maar God gaat een stap verder. Micha 7: God zal al onze zonden in de diepste zee gooien. De diepste zee, dat betekent: vele kilometers onder de zeespiegel. Volstrekt onvindbaar. Compleet weg. Corrie ten Boom schrijft ergens: 'God zet er ook nog een bordje bij: Verboden te vissen.' God weet alle dingen, zo belijden wij. Maar wat wij niet kunnen, kan God wel: echt vergeten, onze zonden volstrekt wegdoen. Omdat Zijn Zoon daarvoor stierf aan het kruis. Hij nam dat kwaad mee in Zijn graf, en toen Hij opstond was het weg.

3. Hoe vergeten?

Waarom vergeten? Omdat relaties altijd gaan boven de dingen uit het verleden. Wat vergeten? Alles wat relaties blokkeert. Hoe vergeten? Dat is misschien wel de hamvraag. Kunnen wij wel vergeten? Vooral datgene wat

ons echt pijn heeft gedaan? Kan dat echt uit onze herinnering verdwijnen? Waarschijnlijk in veel gevallen niet. En in ieder geval kunnen we onszelf niet dwingen om iets te vergeten.

Maar toen ik hierover nadacht, toen werd ik geholpen door het voorbeeld van het inslapen. We kunnen onszelf niet dwingen om iets te vergeten, zo kunnen we onszelf ook niet dwingen om in slaap te vallen. Maar toch bestaat er zoiets als de kunst van het inslapen. Zo is er ook de kunst van het vergeten. Je kunt bevorderen dat je in slaap valt, door je lichaam te ontspannen en bewust je gedachten te richten op mooie dingen, rustige dingen, vredige dingen. Zo kunnen we ook bevorderen dat we dingen vergeten, door bewust ons te richten op andere dingen. Welke andere dingen, dat leert Paulus ons: de blik gericht op Jezus. Hoe meer we ons concentreren op Jezus, door de Bijbel, door

Moerbeiboom

het gebed, door liederen, hoe meer we ons opgenomen weten in zijn liefde, hoe meer we ook leren loslaten al datgene wat ons met kettingen aan het verleden vastbindt. En soms vervaagt het dan ook in ons geheugen.

Iets vergeten kun je niet op bevel. Maar je kunt wel bevorderen dat je iets vergeet, door het in Gods handen te leggen. Als Hij onze gedachten vult, verandert onze blik op de wereld. Nicolaas Beets schreef een gedicht, dat u misschien wel kent. In dat gedicht gaat het precies hierover, over een God die

ons wil vervullen met Zichzelf en daarmee ook alle negatieve gedachten wil verdrijven, die ons juist 's nachts zo kunnen kwellen.

*'De moerbeitoppen ruisten',
God ging voorbij;
Nee, niet voorbij, hij toefde;
Hij wist wat ik behoefde,
en sprak tot mij;*

*Sprak tot mij in de stille,
De stille nacht;
Gedachten die mij kwelden,
Vervolgden en ontstelden
Verdreef Hij zacht.*

*Hij liet zijn vrede dalen
Op ziel en zin;
'k Voelde in zijn vaderarmen
Mij koesteren en beschermen,
En sluimerde in.*

*De morgen die mij wekte
Begroette ik blij.
Ik had zo zacht geslapen,
En Gij, mijn Schild en Wapen,
Waart nog nabij.*

Amen.